

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ASD-EAST Курикулум

INTELLECTUAL OUTPUT 02

Подготвено од страна на:

Д-р Дејвид Прис (Универзитет од Нортхемптон)

Д-р Наталија Лисак (Универзитет од Загреб)

Д-р Ивана Леснер Листиакова (Универзитет од Нортхемптон)

Д-р Јасмина Стошиќ (Универзитет од Загреб)

Д-р Јоана Кошевска (Педагошки универзитет од Краков)

Д-р Јасмина Трошанска (Сина Светулка)

ДАТУМ: МАЈ 2020

Содржина

ASD-EAST ОБУКА ЗА СПЕЦИЈАЛНИ ЕДУКАТОРИ И РЕХАБИЛИТАТОРИ.....	2
МОДУЛ 1: КОМУНИКАЦИЈА	3
МОДУЛ 2: ЕМОЦИОНАЛНА РЕГУЛАЦИЈА.....	4
МОДУЛ 3: СОЦИЈАЛНИ ВЕШТИНИ	5
МОДУЛ 4: СЕНЗОРНИ ПОТРЕБИ	6
МОДУЛ 5: МОДИФИКАЦИИ И АДАПТАЦИИ	7
МОДУЛ 6: ПРЕДИЗВИКУВАЧКО ОДНЕСУВАЊЕ	8

ASD-EAST едукација за стручни лица

Опис на едукацијата

Преку различни форми за едукација претставени со предавања, работилници, групни дискусии, студии на случај и секојдневни примери од училишниот живот, фокусот на ASD-EAST едукацијата е насочен кон:

- усвојување на нови знаења;
- подобрување на разбирањето и
- подобрување на практичните вештини во примена на соодветни стратегии за подучување на учениците со нарушувања од спектарот на аутизам од основните редовни и посебни училишта.

Овој курикулум е создаден преку користење на различни извори: преглед на литература, преглед на тековните „најдобри практики“ за аутизмот и спроведување на истражување за знаењата, самодовербата и идентификување на потребите за обука на специјалните едукатори и рехабилитатори кои работат со децата со аутизам во Хрватска, Р.С Македонија и Полска. Курикулумот содржи шест модули кои се однесуваат на следниве теми:

1. Поттикнување на комуникацијата
2. Развој на емоционална регулација
3. Социјални вештини
4. Сензорни потреби
5. Прилагодување на околината и на курикулумот
6. Предизвикувачко однесување

Целите на едукацијата се:

- Подобрување на знаењето и разбирањето за различните потреби на учениците со нарушувања од спектарот на аутизам (ACH);
- Подобрување на вештините на стручните лица кои работат со ученици со АСН во различни организациони услови;
- Оспособување на стручните лица во носење на одлуки засновани на докази за поддршка на инклузијата и учеството на учениците со АСН во редовните и специјалните училишта;
- Поддршка на стручните лица во развој на нивните вештини за комуникација и ефективно соработување со родителите и другите стручни лица, при што, нивните сознанија за учениците со АСН да се споделуваат во училиштата и заедниците.

Идентификација на предизвиците и потребите за тренинг при анализата на состојбата	Соодветни одговори во ASD-EAST курикулумот
Справување со предизвикувачкото однесување	=> Модул 6: Справување со предизвикувачкото однесување => Модулите од 1 до 5 објаснуваат како разбирањето на потребите на децата со аутизам може да го превенира предизвикувачкото однесување.
Ниска самодоверба во примена на стратегии за работа со деца со АСН	=> Подобрените практични вештини и зголеменото ниво на разбирање кај стручните лица ќе ги зајакне нивните компетенции и чувства на самоефикасност, што ќе превенира професионално согорување и ќе ја надолжни потребата за супервизија од страна на експерти.
Соработка со родителите и други стручни лица	=> Секој модул содржи практични совети за тоа како да се споделат научените стратегии со родителите и стручните лица. => Со поголемото знаење и разбирање на стратегиите за работа со децата со АСН ќе се подобрат вештините на спец.ед.рех во презентирање на значењето и примената на овие стратегии.

Модул 1: Комуникација

Опис на модулот

Овој модул ги истражува предизвиците со кои можат да се соочат учениците со АСН во однос на експресивната и рецептивната комуникација.

Комуникативните вештини на учениците можат да се движат од многу лимитиран или потполно целосен недостаток на говор до артикулација на нивните мисли и потреби со широк вокабулар. Поради тоа, за сите потребно е овозможување на поддршка во обработката на вербалните информации (разбирањето), а голем број од ученици кои зборуваат имаат проблеми во областа на семантика и прагматика и имаат потреба од поддршка во двосмислената комуникација. Важно е да се воочи, активно да се подучува и да се разбере значењето на развој на тие вештини, за да можат учениците да го достигнат своето ниво на академски потенцијал.

Очекувани резултати од едукацијата

Учесниците ќе се оспособат за:

- идентификување на различните потешкотии во експресивната и рецептивната комуникација кај одредени ученици со АСН;
- користење на низа стратегии, пристапи и програми за акомодација и развој на комуникативните вештини кај учениците.

Клучни теми

- Истражување на разликите во комуникација кај учениците со аутизам и идентификување на области за развој кај некои ученици;
- Пронаоѓање на стратегии кои можат да се имплементираат со цел постигнување на резултатите на курикулумот, вклучувајќи визуелна поддршка, употреба на технологија, индивидуализација на програмите и прилагодување на комуникацијата на стручните лица кон учениците со аутизам заради поттикнување на нивните рецептивни способности.

Разлики помеѓу редовните и посебните училишта

Редовни училишта	Посебни училишта
<p>Фокусот е насочен на вербалните вештини</p> <ul style="list-style-type: none"> • Социјална комуникација, вештини на заклучување; • Развој на вештини за рецептивен говор (разбирање); • Користење на визуелна поддршка и средства за овозможување на поддршка во развој на вештини на пр. “The Conversation Train”; • Користење на примери и анегдоти од редовните училишта. 	<p>Фокусот е насочен на пред-вербални вештини</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развој на комуникација => Вовед во методот на размена на слики; => Вовед во едноставен знаковен јазик; • Рецептивен говор: => Истражување на комуникативните разлики и стратегии за поддршка. Преку користење на примери и анегдоти од посебните училишта. • Користење на визуелна поддршка и ресурси со кои би се поттикнал развојот на вештини.

Модул 2: Емоционална регулација

Опис на модулот

Учениците со АСН често имаат потешкотии да ги препознаат и да ги искомунуцираат промените во емоционалната состојба, како и да ги идентификуваат емоциите кај другите. Овие вештини треба експлицитно да се научат без да се прават претпоставки за нивната вистинска емоционална свест и разбирање. Нивното ниво на емоционално разбирање не е неопходно да се споредува со нивното ниво на вербална комуникација. Овој модул ја објаснува важноста на програмата, која развива емоционална свест и успешно спроведување на стратегии за помош во регулирање на промените на емоционалните состојби.

Очекувани резултати од едукацијата

Учесниците ќе се оспособат за:

- Користење на стратегии за поттикнување на учениците да ги препознаат и искомунуцираат емоционалните промени;
- Препознавање и имплементација на стратегиите за поддршка на учениците при доживување на непријатни емоции.

Клучни теми

- Поддршка на стручните лица во препознавањето на емоционалните состојби на нивните ученици;
- Поддршка на учениците во препознавање на емоционалните состојби кај себе и кај другите;
- Спроведување на програми кои би развиле „емоционална писменост“ и разбирање и
- Спроведување стратегии за намалување на непријатните емоционални состојби.

Диференцијација за редовни и посебни училишта

Редовни училишта	Посебни училишта
<ul style="list-style-type: none"> • Препознавање на основните емоции (среќни, тажни, итн.) • Препознавање на емоционалната состојба преку говор на телото, висината на гласот, и експресијата на лицето; • Слакирање на чувствата; • Вовед во курикулумот „Зона на регулација“; • Вовед во стратегија на саморегулација на емоционалната состојба. 	<ul style="list-style-type: none"> • Препознавање на основните емоции; • Креирање на визуелна скала на емоции; • Препознавање и имплементација на стратегии на регулација на емоциите под надзор на возрасна личност; • Вовед во опуштање.

Модул 3: Социјални вештини

Опис на модулот

Нарушувањата од спектарот на аутизам се карактеризираат со потешкотии во разбирањето на социјалните ситуации и интеракцијата, мислите, чувствата и мотивите на другите. Социјалните вештини се тесно поврзани со емоционалното разбирање, изразување и социјалната комуникација.

Важно е да се препознаат, активно да се подучуваат и да се истакне важноста на развој на социјалните вештини, за да им се овозможи на учениците да ги максимизираат социјалните способности.

Овој модул содржи стратегии за поддршка на учениците со АСН за зголемување на нивната социјална компетентност и учество во социјалните интеракции.

Очекувани резултати од едукацијата

Учесниците:

- Ќе ги разберат предизвиците во социјалните вештини кај учениците со аутизам;
- Ќе се оспособат за идентификување на методи и алатки за подучување на различни социјални вештини;
- Ќе стекнат знаење за основни техники и алатки за подучување и поддржување на развој на социјални вештини.

Клучни теми

- Разбирање на основните социјални вештини
- Применување на вештините во пракса: на пример играње и интеракција со другите, завземање на својот ред при играње, споделување итн.
- Техники и алатки за подучување на социјални вештини: социјални приказни, стрипови, анализа на социјалното однесување, поддршка од врсниците, игра и вештини за интеракција.

Разлики помеѓу редовните и посебните училишта

Редовни училишта	Посебни училишта
<ul style="list-style-type: none"> • Пристапи и стратегии на подучување на социјални вештини: концепти на социјални мислење кои вклучуваат „Социјален детектив“ и „Мапирање на социјалното однесување“, социјални приказни, разговор во стрипови и врничка поддршка. 	<ul style="list-style-type: none"> • Развој на вештини за рана игра • Вовед во техниката на интензивна интеракција • Пишување и користење на социјални приказни.

Модул 4: Сензорни потреби

Опис на модулот

Децата со АСН го доживуваат светот поинаку од другите поради нивните потешкотии во интерпретирањето и интегрирањето на сензорните дразби од надворешната средина и сопственото тело. Овие разлики се појавуваат уште од многу рана возраст и влијаат врз однесувањето, социјалната комуникација, моторните вештини, држењето на телото, говорот и когнитивниот развој. Решавањето на сензорните проблеми кај детето може да има позитивен ефект во сите овие области.

Сензорните стратегии можат да ја зголемат внатрешната мотивација и желбата на детето за комуникација преку пријатни активности засновани на игра. Со овој модул на специјалните едукатори и рехабилитатори ќе им биде прикажано како да користат низа различни сензорни стратегии и активности за стимулирање и регулирање на сензорното функционирање.

Очекувани резултати од едукацијата

Учесниците:

- Ќе стекнат знаење и разбирање за различен степен на сензорно функционирање;
- Ќе се оспособат да ги препознаат проблемите во сензорното функционирање кај децата;
- Ќе се оспособат да применат сензорни стратегии и да развијат активности.

Клучни теми

- Запознавање со седумте сетила и прагот на надразливост;
- Препознавање на сензорните потреби и
- Обезбедување на сензорни стратегии.

Разлики помеѓу редовните и посебни училишта – изберете презентација која најдобро одговара на знаењата и искуствата на посетителите

Основно ниво	Напредно ниво
<ul style="list-style-type: none"> • Препознавање на можноста сензорните потреби (хиперсензитивноста) можат да предизвикаат преоптеретеност, вознемиреност или предизвикувачко однесување; • Вовед во хипо, хипер, пасивност и активност на сензорните разлики на сите сетила (Dunn 1997) и стратегии за поддршка на детето; • Разбирање на важноста за обработка на сензорните информации, при што детето би можело да посветува внимание на нешто; • Едноставни прилагодувања во училницата. 	<ul style="list-style-type: none"> • Проучување на Dunn-овиот модел со невролошкиот праг; • Одредување на оптимална зона на учење; • Користење на вестибуларен систем за регулирање на нивото на активност; • Користење на пропроцепција за смирување и спречување на самоповредување.

Модул 5: Прилагодување на околината и курикулумот

Опис на обуката

Наставата со учениците со АСН бара стручните лица да бидат флексибилни во своите методи. Адаптациите и модификациите на методите за работа, содржината, физичкиот простор и наставните материјали може да бидат клучни за ефикасно учество на учениците со АСН во наставата. Стручните лица можеби ќе треба да ги изменат очекуваните резултати од учењето и формите за мерење на резултатите од учењето врз основа на разбирањето на различните индивидуални потреби на учениците со АСН.

Препознавање на важноста на предвидливоста и соодветните рутини за деца со АСН во училишната средина може да придонесат за нивниот успех.

Очекувани резултати од едукацијата

Учесниците:

- Ќе можат да употребуваат различни методи и системи на учење;
- Ќе го структурираат времето, ќе стекнат знаења за употреба на распореди и визуелна структура;
- Ќе идентификуваат соодветни прилагодувања за одредени ученици.

Клучни теми

- Прилагодување на методите за подучување;
- Прилагодување на содржините;
- Прилагодување на просторот и материјалите и
- Прилагодување на резултатите од учењето.

Разлики помеѓу редовни и посебни училишта

Редовни училишта	Посебни училишта
<ul style="list-style-type: none"> • Визуелна структура во основното училиште со соодветни прилагодувања; • Прилагодување на наставни содржини и самостојни задачи; • Минимизирање на одвлекувачите на внимание. 	<ul style="list-style-type: none"> • Користење на сите елементи на структурирано подучување со цел подобрување на успехот во учење и развој на самостојност при извршување на задачите; • Создавање на средина без одвлекувачи на внимание и структурирана околина.

Модул 6: Предизвикувачко однесување

Опис на состојбата

Предизвикувачкото однесување понекогаш се чини дека се појавува нагло и без причина, некои дури го гледаат како симптом на АСН, но, секое предизвикувачко однесување има цел и значење како за поединецот така за сите.

Предизвикувачкото однесување може да има многу форми, но разликите и потешкотиите кај лицата со АСН важно е да се набљудуваат преку АСН 'леќи': на пример сантата мраз, видливо однесување е само она што го гледаме, и тоа е поткрепено од основните причини за аутизам. Важно е да се види позадината на она што е забележано и да се истражат функциите и основните причини за предизвикувачко однесување. Целта на овој модул е да ги поддржи стручните лица да ги разберат основните причини за предизвикувачкото однесување и да развијат планови за поддршка на лица кои пројавуваат такво однесување.

Очекувани резултати од едукацијата

Учесниците ќе можат:

- Да ги разберат причините за предизвикувачкото однесување;
- Да ги разберат разликите помеѓу појавата и функциите на предизвикувачкото однесување;
- Да имплементираат посредни и непосредни проценки за анализа на функцијата на предизвикувачкото однесување;
- Да развијат стратегии за превенција (прилагодување на околината, посебни процедури за учење нови вештини, визуелна поддршка)
- Развој на стратегии за интервенција кои ќе вклучат опис на состојбата кога однесувањето се појавува и опис на алтернативно однесување кое може да го замени предизвикувачкото.

Клучни теми

- Што е предизвикувачко однесување?
- Зошто учениците изразуваат предизвикувачки однесувања - функции на предизвикувачко однесување?
- Индиректни методи за функционална анализа
- Директни методи за функционална анализа
- Развивање и оценување на планови за поддршка

Напомена: Оваа презентација подеднакво се применува за едукација и во редовни и во посебни училишта. При презентирањето и фокусот на одредени стратегии се користат различни материјали од праксата и од секојдневниот живот.

Редовни училишта	Посебни училишта
<ul style="list-style-type: none"> • Диференцијација на стратегиите за превенција заснована врз други модули (пр. Прилагодувања на наставните програми, паузи, тивко катче, прилагодување на работните станици, социјални приказни итн.) • Диференцијација на интервентни стратегии (пр. Пренасочување, стратегии за саморегулирање, системи за наградување, систем на токени ...) 	<ul style="list-style-type: none"> • Диференцијација на стратегиите за превенција (на пр. Сеопфатна визуелна поддршка, ААС, сензорно редуцирано место и прилагодувања) • Диференцијација на стратегии за интервенција (пр. Прекинување и пренасочување, прекинување на сензорна стимулација, стратегии за визуелна саморегулација, систем на наградување)

Забелешка: учесниците ќе ги користат знаењата и вештините научени од претходните модули за да создадат стратегии за превенција и интервенција.